

Slides: kortlink.dk/mrsh

MULTIMODALITET

og folkeskolens skriftlige afgangsprøver

STUK 14.12.2022: Opgavekommissionen for skriftlig fremstilling

MULTIMODALITET I SKOLEN – HVORFOR?

- Fordi vi lever i en **multimodalt kommunikerende og -manipulerende** verden, især foranlediget af digitale teknologier, hvor alle kan massekommunikere.
- Fordi dagens tekstkultur **kræver multimodal læsning**
- Fordi **multimodal læsning** og **multimodal tekstproduktion** gør det muligt for eleverne at opdage, hvordan forskellige modaliteter skaber mening på forskellige måder
- Fordi **multimodal tekstproduktion** (transformation og transduktion) bidrager til læring af fag

MULTIMODALITET

- Modaliteter skaber stemning

DAGSORDEN

- Multimodalitet i de skriftlige afgangsprøver
- Tre dele
 - Oplæg: En socialemiotisk forståelse af multimodalitet
 - Diskussion: Et blik på sidste års prøvesæt
 - Diskussion: Fremadrettet?

KÆRT BARN...

- Multimodalitet
 - **Multi**
 - **Modalitet**
 - **Måde**
 - **Repræsentationsform**
- **En socialsemiotisk tilgang til multimodalitet**
- Multimodalitet
 - **Multi**
 - **Modalitet**
 - **Måde**
- Semiotiske ressourcer

SOCIALSEMIOTIK

- Læren om, hvordan mening skabes i sociale kontekster
- **SOCIAL**: Sammen, det interpersonalle
- **SEMIOTIK**: Tegnlære (Saussure)

- Socialsemiotoik: Et **bredt** multimodalt tekstbegreb i **kontekst**

- Receptiv, analytisk tekstkompetence
- Produktiv fremstilende tekstskabelseskompetence

- **PRODUKTION OG ANALYSE**

SOCIALSEMIOTIK

- **Multimodalitet:** Flere modaliteter er i spil
- **Modalitet:** Meningsbærende semiotisk ressource
- **Måden** modaliten er modalitet på

- **Semioteisk ressource**

SEMIOTISK RESSOURCE

- «Tegn» – i den brede betydning (tegn = Saussursk begreb, sprogteori)
- De enheder vi bruger for at skabe mening:
 - Bogstaver
 - *Skrifttype*
 - **Skriftstørrelse**
 - Linjeafstand
 - Sproglyde
 - Betoning
 - Stød
 - Pauser
 - Billeder, farver, bevægelse...

SOCIALSEMIOTIK

- Multimodalitet: Flere modaliteter er i spil
- Modalitet: Meningsbærende semiotisk ressource
- Måde modaliteten er modalitet på
 - Skrififarven og formen er her ikke en modalitet (den er ikke væsentligt meningsbærende)

SOCIALSEMIOTIK

- Multimodalitet: Flere modaliteter er i spil
- Modalitet: **Meningsbærende** semiotisk ressource
- **M å d e n** modaliteten er modalitet på
 - Skiftfarven og formen er her meningsbærende = modalitet

MATERIALITET OG MENINGSSYSTEM

- Materialitet: Modalitetens sanselige aspekt
 - Foto
 - Oliekridt
 - Forskellig materialitet
- Meningsystem: Det bagvedliggende system af meninger, der gør, at vi danner mening
 - «Bro»
 - Samme meningsystem
- De to billeder udtrykker **ikke** det samme (materialitet)
- To forskellige modaliteter

MATERIALITET OG MENINGSSYSTEM

- Tale og jodling
 - Samme materialitet
 - To forskellige meningssystemer

SOCIALSEMIOTIK

- Multimodalitet: Flere modaliteter er i spil
- Modalitet: Meningsbærende semiotisk ressource
 - Materialitet og meningsystem
- Måde modaliten er modalitet på

AFFORDANS

- Affordance (Gibson 1966)
- Iboende potentiale og begrænsning til
- Egnethed
 - Hus
 - Reol
 - Kasteskyts
 - Modvægt
 - Kridt

AFFORDANS

- Egnethed
 - Alder
 - Udseende
 - Adresse
 - Væremåde

TRANSFORMATION & TRANSDUKTION

Kap. 1 beskriver en case, hvor 5.b omskriver eventyret om Rødhætte til en raptekst (**transformation**) - og vælger en af kassens tekster, som de så laver til en musikvideo (**transduktion**)

*Wallah? What? Ulve-snot
Ikke godt – Pokkers nok
Jægers job, gøbben, 'klok',
Bedstes bud, reddet, flot
gamle sok, pelse-pjok
götten godt, færdig, stop*

SOCIALSEMOTIK

Transformation:

Omformning af en tekst til en ny version af teksten i **samme** modalitet.

- Fra eventyr til rap

Transduktion:

Omformning af en tekst til en ny version af teksten i en **anden** modalitet.

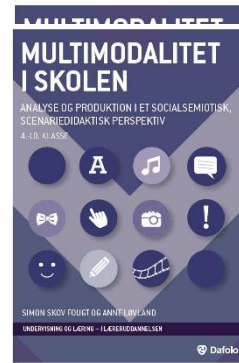
- Fra raptekst til video

EGEN TEKSTPRODUKTION BIDRAGER OGSÅ TIL LÆRING

Tekstskabelse er en vigtig del af studerendes arbejde i klasseværelset, og forskning har gentagne gange vist værdien af tekstskabelse som en form for eksternalisering til støtte for læring. Arbejdet med at skabe tekst tvinger de studerende til at udtrykke deres tankegang og dermed gøre manglerne i viden eksplicit og tydeliggøre, hvad de har brug for at lære.

(Oversatt fra Carey Jewitt: *The visual in learning and creativity: a review of the literature*)

OPGAVESÆT

DPU - DANMARKS INSTITUT FOR PÆDAGOGIK OG UDDANNELSE

AARHUS UNIVERSITET

DIALOGISK UNDERVISNING
22. NOVEMBER 2022

SIMON SKOV FOUGT
LEKTOR

AFGANGSPRØVERNE

- En prøve i skriftlig fremstilling

AFGANGSPRØVERNE

- En prøve i **skriftlig** fremstilling
- Men...

AFGANGSPRØVERNE

- 9. klasse
- Mulighed for 30 min's samtale
- 3,5 timer individuelt
- Der prøves i:
 - at sætte sig ind i en skrivesituation og fremstille en tekst, som fungerer i situationen,
 - at svare på en stillet opgave med dens krav til afsender, modtager og fremstillingsformer,
 - at udtrykke et meningsfuldt indhold,
 - at bruge opgaveforlægget, faglig viden, internettet og andre relevante ressourcer,
 - at skabe sproglig og multimodal* sammenhæng i en tekst og
 - at bruge skriftsprog og andre modaliteter funktionelt og sikkert

Tabel 1 Sammenhæng mellem vurderingsdimension, vurderingsområde og vurderingsspørgsmål

Vurderingsdimension	Vurderingsområde	Vurderingsspørgsmål
Funktion	Skrivesituation	<i>I hvilken grad fungerer elevens besvarelse til den situation, eleven skal sætte sig ind i?</i>
	Opgavekrav	<i>I hvilken grad besvarer eleven den stillede opgave med dens krav til afsender, modtager og fremstillingsformer?</i>
Indhold	Mening	<i>I hvilken grad udtrykker elevens besvarelse et meningsfuldt indhold?</i>
	Ressourcer	<i>I hvilken grad bruger elevens besvarelse relevante ressourcer, som opgaveforlægget, faglig viden og internettet?</i>
Form	Tekstsammenhæng	<i>I hvilken grad hænger elevens besvarelse sammen sprogligt og multimodalt* (makro-niveau*)?</i>
	Skrift og andre modaliteter	<i>I hvilken grad bruges skriftsprog og andre modaliteter funktionelt og sikkert i elevens besvarelse (mikroniveau*)?</i>

Tabel 1 Sammenhæng mellem vurderingsdimension, vurderingsområde og vurderingsspørgsmål

Vurderingsdimension	Vurderingsområde	Vurderingsspørgsmål
Funktion	Skrivesituation	<i>I hvilken grad fungerer elevens besvarelse til den situation, eleven skal sætte sig ind i?</i>
	Opgavekrav	<i>I hvilken grad besvarer eleven den stillede opgave med dens krav til afsender, modtager og fremstillingsformer?</i>
Indhold	Mening	<i>I hvilken grad udtrykker elevens besvarelse et meningsfuldt indhold med omverdensforståelse og refleksion?</i>
	Ressourcer	<i>I hvilken grad bruger elevens besvarelse relevante ressourcer, som opgaveforlægget, faglig viden og internettet?</i>
Form	Tekstsammenhæng	<i>I hvilken grad hænger elevens besvarelse sammen sprogligt og multimodalt* (makroniveau*)?</i>
	Skrift og andre modaliteter	<i>I hvilken grad bruges skriftsprog og andre modaliteter funktionelt og sikkert i elevens besvarelse (mikroniveau*)?</i>

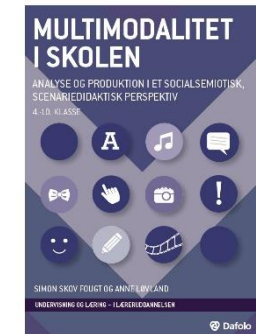
UDGANGSPUNKTET

- at sætte sig ind i en skrivesituation og fremstille en tekst, som fungerer i situationen,
 - at svare på en stillet opgave med dens krav til afsender, modtager og **fremstillingsformer**,
 - at udtrykke et meningsfuldt indhold,
 - at bruge opgaveforlægget, faglig viden, internettet og andre relevante ressourcer,
 - at skabe sproglig og **multimodal*** sammenhæng i en tekst og
 - at bruge skriftsprog og andre modaliteter funktionelt og sikkert
-
- I min optik: **MENINGSFULDHED**

PÅ TVÆRS

- Ikke alle opgaver indeholder et multimodalt potentiale
- Opgaver med OPLAGTE multimodale krav udnyttes ikke
- Kun en opgave i FP10 med et multimodalt krav?
- Forklare, redegøre, reflektere, argumentere, beskrive...
- **Kritikpunkter:**
- Brug multimodalitet, når det giver mening
 - Hvor i verden uden for skolen gør man det....
- Kommunikationssituation?
- Udvid genrerne?

FP9 DEC.21

- Illustrere?
- Hvorfor?
- Kommunikationssituation?

1 Et nyt liv på en anden planet

Klik og se filmen:

Skriv en fortælling om at leve på en anden planet.
Som forberedelse til din tekst har du set filmen ovenfor som inspiration.

I din tekst skal du:

- *beskrive* miljøet og nogle af de udfordringer, det giver at bo på en anden planet
- *berette* om en konfliktoptræpning mellem fortællingens personer
- *give* din fortælling en titel
- *illustrere* din fortælling med billeder.

FP9 DEC.21

- Intet multimodalt krav?
- Det er ellers et potentiale

Skriv et indlæg på kommunens blog.

Som forberedelse har du læst uddraget fra Børnerådets rapport. Du skal nu søge yderligere oplysninger om vigtigheden af, at unge har et godt fritidsliv. Du skal inddrage denne viden i din tekst.

I dit blogindlæg skal du:

- *beskrive* eksempler fra dit fritidsliv
- *diskutere*, hvad der giver et godt fritidsliv for unge
- *argumentere* for et eller flere forslag, der kan forbedre unges fritidsliv i din kommune.

FP9 MAJ 22

- Intet multimodalt krav?
- Potentiale
- KLAR kommunikationssituation

3 Det fede ved mit fag

Danmark har brug for flere faglærte.

Du er i praktik som kommunikationsmedarbejder hos SkillsDenmark. Du får til opgave at profilere et af de mere ukendte fag til en kampagne.

Formålet med kampagnen er at informere om og motivere unge til at vælge en erhvervsuddannelse.

Du skal vælge et af nedenstående tre fag fra SkillsDenmarks YouTube-kanal:

Gourmetslagter

VVS-energispecialist

Skriv teksten til kampagnen.

Som forberedelse til din tekst skal du se en af de tre videoer. Derefter skal du søge yderligere viden om det valgte fag. Du skal inddrage denne viden i din tekst.

I din kampagnetekst skal du:

- *informere* om og *beskrive* det valgte fag, og hvilke personlige kompetencer faget kræver
- *argumentere* for, hvorfor en erhvervsuddannelse kan være et godt valg
- *afslutte* med et slogan og et billede, der understøtter din argumentation.

Teksten skal bringes på SkillsDenmarks hjemmeside.

FP10 DEC. 21

- Bidrage til din fortælling?
- Genre?

1 Nærvær og samvær i en digital verden

Det lokale bibliotek vil lave en udstilling med fotos og personlige fortællinger om nærvær og samvær i en digital verden. De opfordrer unge til at bidrage med en personlig fortælling og en billedserie.

Som inspiration til de unge har biblioteket udvalgt en billedserie af fotograf Al Lapkovsky, som der vises eksempler på herunder.

Du kan gøre billederne større ved at klikke på dem.

Skriv en personlig fortælling om en eller flere episoder fra dit eget liv, hvor temaet er nærvær og samvær i en digital verden.

I din tekst skal du:

- *fortælle* om en eller flere episoder fra dit eget liv, der belyser temaet
- *reflektere* over, hvad digital teknologi gør ved mennesker og relationer
- *søge* og *vælge* 2 - 4 billeder fra internettet, som skal bidrage til din fortælling.

Du skal skrive minimum 600 ord.

FP10 MAJ 22

-
- Intet multimodalt krav?
 - Kæmpe potentiale

Foto: Palle Hyldahl Brændsgaard. Kilde: lemvigfolkeblad.dk

Skriv et indlæg på din personlige blog.

Som forberedelse til din tekst skal du undersøge konkrete eksempler på, hvordan forskellige dresscodes har skabt debat i offentligheden. Du skal inddrage denne viden i din tekst.

I din tekst skal du:

- *redegøre* for et eller to eksempler på, hvordan forskellige dresscodes har skabt debat
- *diskutere* positive og negative sider ved dresscodes
- *argumentere* for din holdning til dresscodes.

FP9 DEC.21

- Intet multimodalt krav?

The screenshot shows a blue navigation menu on the left with the following items: Forside, Før du skriver, 1 Et nyt liv på en anden planet, 2 Fritidsliv, 3 En vigtig beslutning (highlighted), and 4 Influencere. To the right of the menu is a large photograph of a person's legs standing on a blue surface with white arrows pointing in different directions, symbolizing a choice or decision.

Du skal skrive to tekster: et essay om en vigtig beslutning i dit liv og et kort følgebrev.

Som inspiration til dine tekster har du læst et uddrag af Susie Haxthausens essay “Jeg orkede ikke at være offer. Så jeg fløj på ham og knaldede ham en lussing”.

I dit essay skal du:

- *fortælle* om en episode fra dit liv, hvor du tog en vigtig beslutning
- *reflektere* over, hvordan de valg, vi træffer, har betydning for vores liv.

Du skal give dit essay en titel.

I dit følgebrev skal du:

- *argumentere* for, hvorfor netop dit essay skal bringes i avisen.

FP9 DEC.21

- Intet multimodalt krav?

The screenshot shows a blue navigation menu on the left with the following items: Forside, Før du skriver, 1 Et nyt liv på en anden planet, 2 Fritidsliv, 3 En vigtig beslutning (highlighted), and 4 Influencere. To the right of the menu is a large photograph of a person's legs standing on a blue surface with white arrows pointing in different directions, symbolizing a choice or decision.

Du skal skrive to tekster: et essay om en vigtig beslutning i dit liv og et kort følgebrev.

Som inspiration til dine tekster har du læst et uddrag af Susie Haxthausens essay “Jeg orkede ikke at være offer. Så jeg fløj på ham og knaldede ham en lussing”.

I dit essay skal du:

- *fortælle* om en episode fra dit liv, hvor du tog en vigtig beslutning
- *reflektere* over, hvordan de valg, vi træffer, har betydning for vores liv.

Du skal give dit essay en titel.

I dit følgebrev skal du:

- *argumentere* for, hvorfor netop dit essay skal bringes i avisen.

FP9 DEC.21

-
- Illustrere

4 Influencere

Skriv en artikel til magasinet *Aktiv*.

Som forberedelse til din tekst skal du søge oplysninger om influencere og inddrage denne viden i din artikel.

I din artikel skal du:

- *forklare*, hvad influencere er og give eksempler på, hvad de laver
- *vurdere*, hvad der kendetegner en god og en dårlig influencer
- *reflektere* over, hvilket ansvar der kan følge med at være en influencer
- *illustrere* din artikel med billeder og en faktaboks.

FREMADRETTET?

DPU - DANMARKS INSTITUT FOR PÆDAGOGIK OG UDDANNELSE

AARHUS UNIVERSITET

DIALOGISK UNDERVISNING
22. NOVEMBER 2022

SIMON SKOV FOGT
LEKTOR

UDGANGSPUNKTET

- I min optik: **MENINGSFULDHED: Noget til nogen for noget**
- **Skrivesituationen: KONTEKSTUALISERING**
- **Det multimodale**
- I hvilken situation i verden uden for skolen gør man det? (scenariedidaktikeren)
- Papmachéfiguren

- Transformation
- Transduktion

HVILKE MULTIMODALE ELEMENTER?

- Overskrifter
- Faktabokse
- Billeder
- Opsætning/layout
- Skriftypen

- Sociale medier
- Billedfortællinger
- Lyd?
- Powerpoint?

ANDRE IDÉER

- Anmeldelse
- **Jobannoncen**
- **Jobansøgning**
- **En personlig fortælling om din fritidsinteresse til**
 - **Fagbokse**

SHOW IT?

- Hvad med, at I udarbejde forslag til, hvordan det multimodale samspil kunne "udleves" i konkrete opgaver?
- **Hetmar: Modelanalyser**

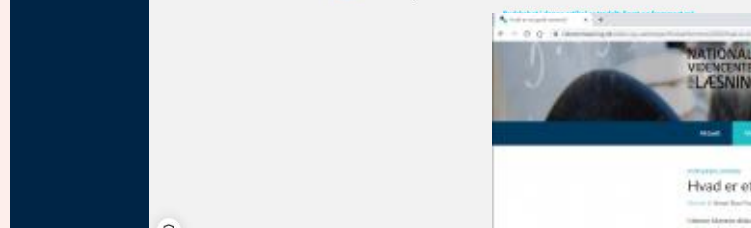
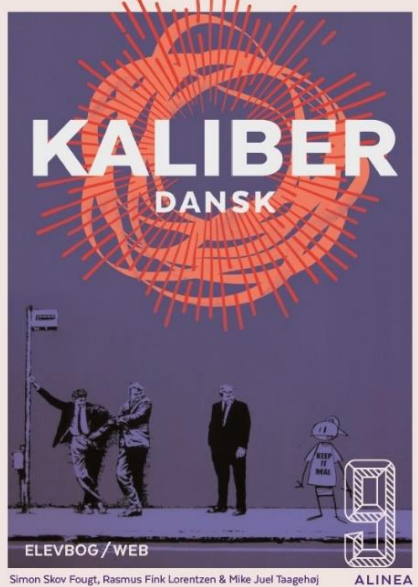
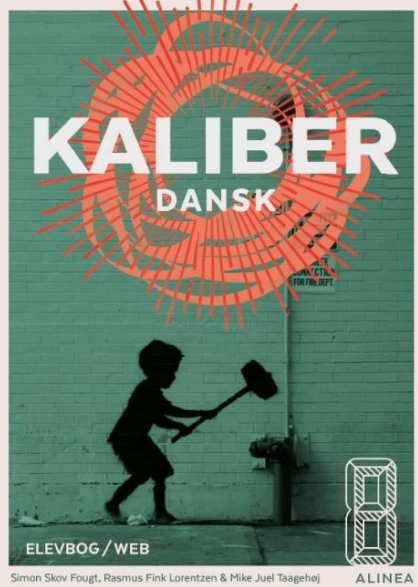
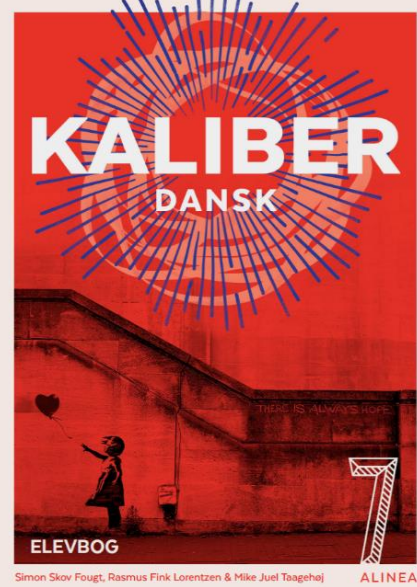

UDGANGSPUNKTET

- I min optik: **MENINGSFULDHED: Noget til nogen for noget**
- **Skrivesituationen: Kontekstualisering**
- **Det multimodale**
- I hvilken situation i verden uden for skolen gør man det? (scenariedidaktikeren)
- Papmachéfiguren

- Transformation
- Transduktion
- Bruge modaliteterne kommunikerende

simon-skov-fougts.dk

simon@fougts.dk

DPU - DANMARKS INSTITUT FOR PÆDAGOGIK OG UDDANNELSE
AARHUS UNIVERSITET

DIALOGISK UNDERVISNING
22. NOVEMBER 2022

SIMON SKOV FOUGT
LEKTOR